

Natuurtoets

Tracé olieleiding van Rotterdam-Meetstation-1
naar Shell Pernis

projectnr. 11191-263880
documentnr. 263880-NT
revisie 0
oktober 2013

auteur

Jetze A. Kamerling

Opdrachtgever

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Postbus 28.000
9400 HH ASSEN

datum vrijgave
18 oktober 2013

beschrijving revisie 0
eerste uitgave

goedkeuring
M. Korthorst

vrijgave
E. Koomen

Datum van uitgave:

18 oktober 2013

Contactadres:

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN

Copyright © 2013

Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

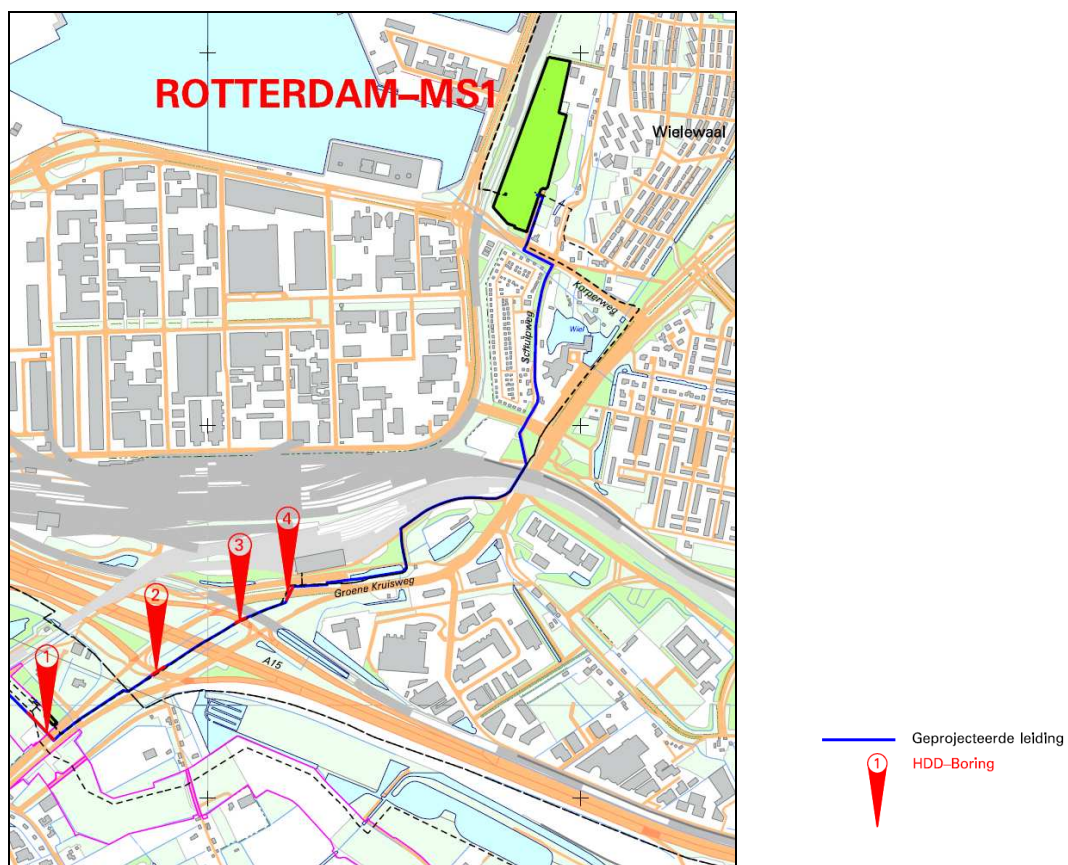
blz.

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doel	4
1.3	Leeswijzer	4
2	Wettelijk kader natuurbescherming.....	5
2.1	Algemeen.....	5
2.2	Flora- en faunawet.....	5
2.3	Ecologische hoofdstructuur.....	5
2.4	Natura 2000	5
3	Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen	6
3.1	Gebiedsbeschrijving.....	6
3.2	Projectvoornemen	6
4	Methodiek.....	7
4.1	Algemeen.....	7
4.2	Bureauonderzoek.....	7
4.3	Terreinbezoek	8
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	8
5	Aanwezige soorten, beschermd door de Flora- en Faunawet	9
5.1	Gebiedsbeschrijving.....	9
5.2	Bureaustudie.....	9
5.3	Veldbezoek	10
5.4	Beschermde gebieden.....	11
5.4.1	Ligging EHS	11
5.4.2	Natura 2000 en Beschermde natuurmonumenten.....	12
6	Toetsing natuurwetgeving.....	13
6.1	Effectbepaling gebiedsbescherming.....	13
6.1.1	Effecten op de Ecologische Hoofdstructuur	13
6.1.2	Effecten op de Natuurbeschermingswet 1998.....	13
6.2	Effecten beschermde soorten	13
7	Conclusies en aanbevelingen	15
7.1	Conclusies soortenbescherming Flora- en faunawet	15
7.1.1	Tabel 2 en 3-soorten	15
7.1.2	Zorgplicht.....	15
7.2	Conclusies gebiedenbescherming.....	15
7.2.1	EHS.....	15
7.2.2	Natura 2000.....	15
7.3	Vervolgonderzoek.....	15
7.4	Tot slot.....	16
8	Bronnen.....	17
	Bijlage 1: Wettelijk kader	18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) is voornemens om een nieuwe olieleiding aan te leggen, als verbinding tussen locaties Rotterdam-Meetstation-1 en Shell Pernis. Aangezien een gedeelte van het leidingtracé binnen de buisleidingstraat valt, dient hier gewerkt te worden onder de gedragscode zoals opgesteld door LSNE ("ecologisch onderzoek buisleidingstraat Nederland", d.d. 20-04-2009). Voor het overige tracé vanaf de locatie Rotterdam-MS1 tot aan de Groene kruisweg (nabij de voormalige NAM-locatie Rhoon) is een aanvullende inventarisatie uitgevoerd. In afbeelding 1.1 is de ligging van het onderzochte plangebied weergegeven.

Afbeelding 1.1: Globale begrenzing van het plangebied (rode lijn) ten opzichte van de haven van Rotterdam.

Voorafgaand aan de bovenstaande ontwikkeling wordt het bestemmingsplan gewijzigd. In dit kader dienen diverse gebiedsonderzoeken te worden uitgevoerd. Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998.

Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de natuurtoets beschreven.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze natuurtoets is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie gegeven over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven. In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze natuurtoets omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze natuurtoets. De resultaten zijn onderverdeeld in resultaten van de literatuurstudie en het terreinbezoek.

In hoofdstuk zes wordt de ruimtelijke ontwikkeling getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevindt zich een bijlage, die algemene informatie verschaft met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. In of in de nabijheid van de EHS geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natura 2000

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de natuurlijke waarden van het gebied direct of indirect aantasten.

3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied is gelegen in het grensgebied van de Waalhaven en de woonwijk Pendrecht. De leiding ligt grotendeels parallel aan de Groene Kruisweg en de Schulpweg, kruist de A15 en loopt nog enkele honderden meters langs de N 492 richting Rhoon, voordat aangesloten wordt op de buisleidingenstraat richting Pernis.

Afbeelding 3-1. Begin en eind van het plangebied; het meetstation Rotterdam-MS1 bij de Waalhaven en de buisleidingenstraat bij Rhoon.

3.2 Projectvoornemen

De NAM is voornemens om een nieuwe 4" olieleiding aan te leggen, als verbinding tussen de locaties Rotterdam-Meetstation-1 en Shell Pernis. Aangezien een gedeelte van het leidingtracé binnen de buisleidingstaart valt, dient hier gewerkt te worden onder de gedragscode zoals opgesteld door LSNEED ("ecologisch onderzoek buisleidingstraat Nederland", d.d. 20-04-2009).

Voor het leggen van deze leiding is het nodig een sleuf te graven van circa 1,5 meter breed. Buiten de buisleidingstraat komt de leiding te liggen in de berm van de weg, of onder de weg. Hiervoor is het niet nodig beplanting te rooien.

De N492 zal twee keer gekruist worden door middel van een sleufloze techniek; hetzelfde geldt voor het kruisen van de op- en afritten van de A15. Bij het kruisen van de Groene Kruisweg zal de plataan op die locatie niet gerooid hoeven te worden.

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de zwaarder beschermde soorten uit de Flora- en faunawet (Tabel 2 en 3). Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door zo veel mogelijk rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van zwaarder beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.waarneming.nl;
- www.telmee.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen, zoals de zoogdierenatlas Zuid Holland;
- Natuurgegevens Rotterdams Havenbedrijf, zoals de Havenscan 2011 met beschermde en bedreigde soorten Havengebied Rotterdam.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Hiernaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Zuid-Holland (interactieve kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS.

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van zwaardere beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Op 25 juli 2013 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat zwaardere beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten aangeduid.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om zwaardere beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Aanwezige soorten, beschermd door de Flora- en Faunawet

5.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied is voornamelijk ingericht voor de ontsluiting van haven en woongebieden. De infrastructuur domineert. De biotopen bestaan hierdoor vooral uit verharding, maar ook uit grasbermen, ruigtestroken en (omringende) beplanting. Er liggen enkele watergangen in het plangebied, maar die worden niet beïnvloed door de aanleg van de leiding.

Afbeelding 5-1. Het plangebied bestaat vooral uit infrastructuur en wegbermen

5.2 Bureaustudie

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992; K. Mostert en J. Willemsen., 2008), libellen (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002), dagvlinders (Bos *et al.*, 2006), reptielen en amfibieën (www.RAVON.nl) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Voor het plangebied en de directe omgeving is vooral gebruik gemaakt van inventarisatiegegevens die resulteren uit de flora- en faunascan die het Rotterdamse Havenbedrijf jaarlijks laat uitvoeren (Grutters *et al.*, 2012). Daarnaast is relevante literatuur geraadpleegd en achtergrondstudies, websites (zie hoofdstuk 'bronnen'). Uit de bureaustudie komt naar voren dat de volgende soorten waargenomen zijn in het deelgebied de Stadshavens. De onderstreepte soorten komen in de (directe) omgeving van het plangebied voor. Bij de toetsing zal vooral hierop worden ingegaan.

- Flora: tongvaren, steenbreekvaren, zwartsteel, stijf hardgras, spindotterbloem, moeraswespenorchis, rietorchis en klein glaskruid.
- Broedvogels: buizerd, slechtvalk, roek, huismus, gierzwaluw, kneu en ransuil
- amfibieën: geen strikt beschermde soorten
- vissen: rivierdonderpad, kleine modderkruiper en bittervoorn
- zoogdieren: konijn, egel, mol, laatvlieger, gewone en ruige dwergvleermuis
- insecten: bruin blauwtje, sikkelsprinkhaan (rode lijstsoorten)

5.3 Veldbezoek

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen. Op 25 juli is een eenmalig veldbezoek afgelegd door een deskundig ecooloog van Oranjewoud, onder ideale weersomstandigheden.

Voor de afbakening van het relevante inventarisatiegebied is uitgegaan van een zone van 10 meter aan weerszijden van de toekomstige leiding, de rode lijn in figuur 1-1. Daarbij wordt op een globaler niveau ook de ruimere omgeving in ogenschouw genomen.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen. Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een (zeer) klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

In het plangebied is vooral sprake van verharding met grasbegroeide wegbermen en bomenweiden. De aanwezige vegetatie is botanisch weinig interessant. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en de uit de bureaustudie verwachte rietorchis wordt op basis van het aangetroffen biotoop ook niet verwacht.

In het plangebied komen beplantingen voor. Deze zullen onaangetast blijven ten behoeve van de ontwikkeling.

Gebouwen bieden in potentie een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels en zoogdieren (waaronder vleermuizen). De aanleg van de leiding gaat niet ten koste van gebouwen. De gebouwbewonende huismus en gierzwaluw zijn tijdens het terreinbezoek niet gehoord of gezien in het plangebied.

Tijdens het terreinbezoek zijn (in het hele plangebied) geen nesten van soorten aangetroffen die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" (zoals de in de bureaustudie verwachte buizerd).

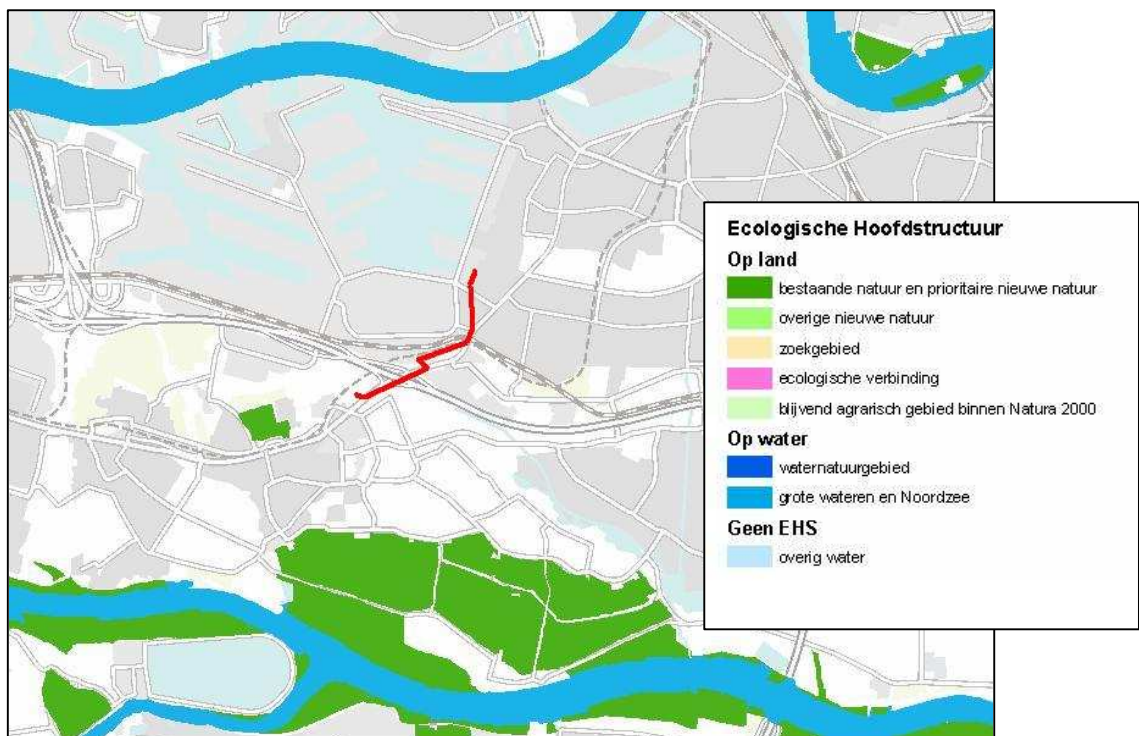
Op een aantal plaatsen vormen de naast gelegen beplantingen potentiële foerageerroutes voor vleermuizen. Aangezien de beplantingen gehandhaafd blijven, is nader onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen niet noodzakelijk.

5.4 Beschermde gebieden

5.4.1 Ligging EHS

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het plangebied maakt geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Het dichtst bijzijnde EHS gebied ligt meer dan een kilometer van de toekomstige leiding verwijderd.

Afbeelding 5-1. Ligging plangebied (rode lijn) t.o.v. de EHS (bron: website provincie Zuid-Holland).

5.4.2 *Natura 2000 en Beschermde natuurmonumenten*

In de omgeving van het plangebied is het dichtst bijzijnde Natura 2000-gebied 'Oude Maas', op meer dan 2,5 km afstand.

Afbeelding 5-2. Ligging plangebied (rode lijn) t.o.v. Natura 2000 (oranje vlak)
(bron: website Ministerie van EZ).

6 Toetsing natuurwetgeving

6.1 Effectbepaling gebiedsbescherming

6.1.1 *Effecten op de Ecologische Hoofdstructuur*

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. De ontwikkeling heeft geen effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in de nabijheid van het project. Vanuit dit oogpunt zijn er voor de beoogde ontwikkeling in relatie tot de EHS geen belemmeringen.

6.1.2 *Effecten op de Natuurbeschermingswet 1998*

Uit de bureaustudie komt naar voren dat er op meer dan 2,5 km afstand van het plangebied een Natura 2000-gebied is gelegen. Gezien de beperkte impact van de voorgenomen werkzaamheden zijn effecten op dit Natura 2000-gebied op voorhand uit te sluiten. Derhalve geldt dat er geen vergunningplicht aan de orde is vanuit de Natuurbeschermingswet en dat vanuit dat oogpunt geen belemmeringen aan de orde zijn.

6.2 Effecten beschermde soorten

In de nabijheid van het plangebied komen alleen Tabel 2- en Tabel 3-soorten Flora- en faunawet voor uit de soortengroep broedvogels en zoogdieren. Hierop ligt de nadruk bij de beoordeling welk effect het aanleggen van de leiding heeft.

Flora

Het leidingtracé doorsnijdt verharde terreinen, wegbermen en ruigtestroken. De aanwezige Flora bestaat uit algemene soorten en ruigtekruiden. Op basis van de bureaustudie, het terreinbezoek, het gebruik van de terreinen is het voorkomen van zwaarder beschermde plantensoorten op het werkterrein uit te sluiten.

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn sporen van algemeen beschermde soorten waargenomen, Algemeen beschermde zoogdieren (tabel 1-soorten) zoals konijn, mol, egel, bunzing of vos zullen tijdens de werkzaamheden het plangebied kunnen mijden. In de omgeving is voldoende geschikt leef- en rustgebied aanwezig voor deze algemene soorten.

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het slopen van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen en lijnvormige beplanting, dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote bomen. In het voorliggende plangebied wordt geen bebouwing gesloopt, tevens worden geen bomen gerooid met daarin gaten, kieren en/of hopen die geschikt zijn voor vleermuizen. Effecten op vleermuizen zijn daarom uitgesloten.

De gunstige staat van instandhouding van de aanwezige zoogdiersoorten komt niet in gevaar als gevolg van de ruimtelijke inrichting.

Vogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kapwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli). Op deze wijze is verstoring van broedende vogels uit te sluiten en zijn er voor de beoogde werkzaamheden geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde. Als toch tijdens het broedseizoen gewerkt wordt, geldt een aangepaste werkwijze, zoals omschreven in de paragraaf 'zorgplicht'.

Tijdens het terreinbezoek zijn (in het hele plangebied) geen nesten van soorten aangetroffen die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" (categorie 1 t/m 4).

Daarnaast zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

De gunstige staat van instandhouding van de aanwezige vogelsoorten komt niet in gevaar als gevolg van de ruimtelijke inrichting.

Amfibieën

Gezien de biotopen in het plangebied en de resultaten van de bureaustudie wordt het voorkomen van zwaarder beschermde soorten in het plangebied uitgesloten. De graafwerkzaamheden in de wegbermen kunnen een tijdelijk versturende effect hebben op algemeen beschermde soorten zoals de gewone pad, bruine kikker en bastaardkikker. Deze soorten vallen allemaal onder het beschermingsregime van tabel 1 van de Flora- en faunawet en zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht indien negatieve effecten optreden. De gunstige staat van instandhouding van de amfibieën wordt niet aangetast door de voorgenomen werkzaamheden.

Reptielen

Er komen geen reptielen voor op het plangebied, effecten zijn derhalve uitgesloten.

Vissen

Er vinden geen werkzaamheden plaats in watergangen, derhalve zijn negatieve effecten op (beschermde) vissen uit te sluiten.

Vlinders

Er zijn geen beschermde vlindersoorten aanwezig op het plangebied. Het plangebied bestaande uit groenstroken en wegbermen zonder bijzondere habitats of waardplanten, het is geen geschikt habitat voor beschermde vlindersoorten. Effecten op beschermde soorten zijn dan ook uitgesloten.

Libellen en overige soortgroepen

Er zijn geen beschermde libelsoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt geen geschikt habitat voor beschermde libellensoorten. Beschermde soorten zijn veelal gebonden aan bijzondere habitats en wateren in natuurterreinen (duinen, hoogvenen), deze zijn niet op het plangebied aanwezig. Effecten op beschermde soorten zijn dan ook uitgesloten.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies soortenbescherming Flora- en faunawet

7.1.1 *Tabel 2 en 3-soorten*

Kort samengevat is het resultaat van de natuurtoets dat in het plangebied geen beschermde Tabel 2- en 3-soorten in het kader van de flora- en faunawet aanwezig zijn die door de voorgenomen ontwikkeling negatief beïnvloed worden.

7.1.2 *Zorgplicht*

Voor de voorgenomen werkzaamheden, dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen (globaal half maart tot en met juli) van vogels. In deze periode kunnen met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid broedvogels aanwezig zijn in de directe nabijheid van de aan te leggen leiding.

Geadviseerd wordt om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Op deze manier zijn er geen belemmeringen vanuit de Flora- en Faunawet aan de orde. Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken, dient kort voordat de werkzaamheden plaats vinden, het plangebied gecheckt te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat er sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving, worden door de ecooloog aanwijzingen gegeven, zodat verstoring van het broedgeval voorkomen wordt.

Er zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde indien ten minste één van de volgende maatregelen genomen te worden:

- 1) De werkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd (voorkeursmaatregel).
- 2) Het plangebied wordt kort voor aanvang van de werkzaamheden door een erkende ecooloog gecontroleerd op actuele broedgevallen. Indien broedgevallen aanwezig zal de ecooloog passende maatregelen voorstellen om verstoring van de broedende vogels uit te sluiten.

7.2 Conclusies gebiedenbescherming

7.2.1 *EHS*

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. Binnen het plangebied is geen EHS-gebied aanwezig. Derhalve heeft de ruimtelijke ontwikkeling hier geen negatief effect op. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake.

7.2.2 *Natura 2000*

Vanwege de fysieke afstand van meer dan 2,5 km tot het dichtst bij zijnde Natura 2000 gebied kunnen negatieve effecten tijdens de aanleg en in de gebruiksfase uitgesloten worden. De instandhoudingsdoelen van het Natura 2000 gebied Oude Maas worden door de aanleg van de NAM leiding niet negatief beïnvloed. Er is geen vergunning nodig in het kader van de Natuurbeschermingswet.

7.3 Vervolgonderzoek

In het kader van zwaar beschermde flora- en faunasoorten is een vervolgonderzoek niet aan de orde.

7.4 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en verkennend terreinbezoek.

Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (zwaarder) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het plangebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

8 Bronnen

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3e herziene druk.

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Grutters, M.A.J., Andeweg R.W.G & de Zwarte N., 2012. Beschermde en bedreigde soorten Havengebied Rotterdam 2011. bSR-rapport 184. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Mostert, K. en J. Willemsen, 2008. Zoogdieratlas Zuid-Holland 2000-2008. St. Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

www.zoogdiervereniging.nl

[www.naturalis](http://www.naturalis.nl)

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoeworden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken (EZ) dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen